

Zápisky Václava Hofmanna (1802-1878) – kronika

Sešit nazvaný „Pamětní věci“ od r. 1842 do r. 1876

(psáno kurentem – přepis do latinky: Jitka Paděrová/kronikářka)

Text je přepsán do latinky doslova, jen s nepatrnými gramatickými úpravami, které považuji za nezbytné.

Pamětní věci

Začínaje v roku 1842. Veliké sucho.

V roku 1842

Bylo veliké sucho takže v mnohých vesnicích byla nouze o vodu. Od Předboj tekla voda jen do Čacký zahrady. V alejích našich byly strouhy vyschlé a rozpukané. Na velkém kuse pod 25 strychů byl rozházený hnůj od půli máje až do půli říjnu. Ještě celina (= *dosud neobděláný kus pole*) nemoh se orat. Až o sv. Václavu namoklo tak se celina naorala a silo se navrch. Pak se celý kus žal. Toho roku se mnoho jařin trhalo. My sme začali trhat ječmen za vrchy na zadním vytrhali za půl dne 6 lidu 23 snopy ostatně se sekalo nemohlo se schrabat dal sem ostatně zaorat a do toho sem sil řepku byla na zimu pastva. Na jaře v roku 1843 ječmen nezmrz a rost pěkně. Bylo zeleniny dost. Přede žněmi na 14 dní sem byl v Praze novým ječmenem 12 strychů bylo tam 28 mandel ječmena a bylo ho 26 strychů a řepky v něm bylo 8 strychů. Ječmen po 12 zl. činí – 312 zl., . řepka po 13 zl. činí 104 dohromady oboje činí 416 zl. Veliká nouze o slámu ta byla malá.

V roku 1843

Vyhořela pastouška a Šídovic. Byl to ourodný rok, že bylo všeho, usušili sme 15 for žebřinových suchého jetele a likrusu (= *ligrus – pícnina*). Ten rok sme mněli tři stohy a byly ... (*dále pomačkaný papír na konci stránky a text nečitelný*).

V roku 1844

Byl rok prostřední ouroda a měli sme pšenice 70 mandel, žita 390 mandel, ječmena 180 mandel, ovsa 120 mandel. Sypalo obilí pšenice na 3 věrtele, žito 2 ½ věrtele, ječmen 3 věrtele, oves 1. Platilo pšenice 10 zl., žito 8 zl., ječmen 6 ½ zl., oves 4 zl.

Vyhořel domek Němečkův neb Musila.

V roku 1845

Dne 25. března byla veliká voda tak že bylo málo vesnic u vod aby několik stavení nepobořila a byla voda o 1 ½ lokte větčí nežli v roku 1784 jenž se psalo od velké vody. V roku 1845 ještě o velkonoční Boží hod sme byli v Líbeznicích na raní na saních kdež prostřední svátek to pouštělo (= *tálo*). Řeka pražská i Labe se rozvodnily řeka více tak že v Hoříně a ve Klých málo které stavení bylo aby nebylo pobořený. V Hoříně sám kníže František Lopkovic jezdil s pramicí po vsi a nosil na zádech lidi na pramicí odvážel k zámku na plac neb se stavení bořily. Všecky krávy z celé vsi stály 2 dni a 2 noci u zámku na květinovém parádním place a panský dobytek v chlívě pod kolena ve vodě neb jinde plac nebyl. Rok 1845 byl dobrý rok a platilo obilí jako v roku 1844.

V roku 1846

Na jaře se obě řeky rozvodnily ale Labe bylo o mnoho větší, tak že v Mlíkojedech z celé vsi byli lidé na jednom vršku všechny 3 dni a 3 noci. Sedlák Šára byl s párem koňma na vyrovnaném kamenu 2 dni a 2 noci až tam poslal místokrál český Stefan pantonýři s pantonama. *(dále je stránka pomačkaná a nečitelná)*

V komorách jim voda všechno zaplavila tak že neměli co jíst že se jim v okolních vesnicích sbíralo chleba, mouka a vařivo, se jim dováželo. 1846 rok byl prostřední. Platilo obilí pšenice 15 zl., žito 14 zl., ječmen 11 zl., oves 7 zl.. Ten rok se povedl mák, bylo ho 34 strych po 22 zl. a řepky bylo 65 strychů po 14 zl.. Tak se ten rok dalo část peněz uschovat.

Začal nový katastr měření polí.

V roku 1847

Ten rok se může počítat na příjmy mezi dobrý léta, bylo ten rok obilí pšenice 134 mand. žita 376 m. ječmena 202 m. ovesa 162 m. sypalo průměrně. Platilo pšenice 16 zl., žito 12 zl., ječmen 8 zl., oves 6 zl.. Máku bylo 16 strychů po 18 zl., řepky 52 strychů po 12 zl.. Nic obzvláštního se nestalo.

V roku 1848

V tom roce začala ve všech zemích podzbouření. Chtěli mít republiku nejprv začali Švejdsku pak ve Francousku, v Itálii, v Polsku pak Uhersku ve Vídni, naposled v Čechách . V Čechách měli strach, že sem přijdou Němci a tak se dělaly v městech i obcích gardy ekzecirovali se občané na vrchách se zbrani všelikého způsobu a tak čekali Němci a v Německu to bylo též tak, báli se Čechů. Nastaly volby do sněmu. Úřadnictvo nutilo do sněmu Frankfurckého, zde se volilo do sněmu do Kroměříže. Od úřadu rozdávali kukardy a kdo chtěl dostal i zbraň neb se báli nějakého spiknutí. Vláda Kroměříži sněm rozehnala a povstalo ve Vídni velké podzbouření, že musel císař Ferdinand z Vídně ujet a odstěhoval se s celým dvorem do Olomouce na Moravu. Nejvyšší ministr Metrnich přestrojil se za nádeníka a v noci z Vídně ujel a ministr Bach se přestrojil do ženských šatů a tak se dostal z Vídně do Olomouce. Císař prohlásil konstituci ale nebylo to nic platno zbouření nepřestalo žádalo se nové ministerstvo v to císař Ferdinand svolil. A byli voleni nejvyšší kancléř a ministr Felix Schwarzenberk, též Wessenberk pak Stadion. Ale bouře ve Vídni nepřestala poněvadč nejvyšší generál komander Latour nařídil aby ve Vídni ležící granátníci maširovali na Uhry neb tam byla také podzbouření, Vídeňané tomu dopustit nechtěli aby tam na ně granátníci šli neb Uhři slíbili Vídeňanům že jim pošlou pomoc a granátníkům také z Vídně se jim nechtělo. Generál Latour nařídil jinému regementu aby granátníci z Vídně odvedli. Zato zbouřenci vrazili do jeho domu až nejzadnějším pokoji ho našli vytáhli a zbili, málo živého ven přivedli a tam ho teprv dobili a na hřebík u lampy pověsili a visel tam až Windiškrete s Jelačicem chorvatskym Vídeň dobyli pak Latoura pochovat dali. Císař Ferdinand dal svolat ministři do Olomuce, totiž Felixe Schwarzenberka švakra Windiškretecového, Stadionu, Bacha a Wessenberka na poradu kdež byl též přítomen princ Karel bratr císaře. Radili se jak by se země a řízení doporádku zase přivést mohla. Schwarzenberk podtaji se svěřil Bachovi a Wessenberkovi, že jinak to nepude leč odstoupení císařské vlády. Císař byl též v radě přítomen ale slova nepromluvil, ale dověděl se tajně o co se jednalo, s radostí to přijal neb o tom již přemejšlel. Dal zavolat svého bratra vejvodu Františka Karla do pracovny svého kabinetu. A pravil císař srdečným hlasem: Milý bratře rád bych se ti o něčem svěřil, o čem sem se se svou chotí poradil, ale musíš učiniti oč tě požádám a přání mé vyplniti. Arcivejvoda již tušil oč se bude jednat, naklonil se k bratru

a řekl: jen se projev Ferdinande, každé tvé přání jest nám rozkazem tvým. Vždyť jsi nám vzorem dobrotivosti – řekl císař: jsem stár a žezlo mně tíží a sem sláb. Přijmi je bratře Františku mě bude lépe když v pokoji strávím část života svého. Dobrotivý císař pronesl slova tato tak srdečně a upřímě že arcivejvodu polily slze. Ano milý Ferdinande pochopuju, že si již stár a mdlý, že tě žezlo tíží a bolestně dotýká. Ale pomni že i já jsem stár a pomalu také slábnu ale něco se stát musí co tvé srdce si přeje a navrhnul svého nejstaršího syna Františka Josefa. S tím byl císař spokojen. Nařídil dne 2. prosince 1848 aby se dostavili o 8. hodině do jeho sálu všechny členi císařské rodiny, vyšší ministři a hlavní generálové. O 8. hodině stoupil císař a císařovna, usedli všickni na svá sedadla, vytáh císař listinu a dal jej knížeti Felixovi Schwarzenberkovi přečtení.

List zněl: My císař Ferdinand se svoji chotí vzdáváme se trůnu císařství rakouského všech království a zemí k němu připojených zemí ve prospěch našeho milovaného synovce nejasnějšího pana arcivejvodu Františka Josefa, kteréhož sme za zletilého prohlásili, když milovaný náš pan bratr nejasnější arcivejvoda František Karel otec jeho se projevil že se práva následnictví na trůnu, jehož mu platných zákonů přísluší, ve prospěch syna svého nezvratně vzdává. Když tato listina byla přečtena od celé rodiny císařské podepsána a ministrem císařským kontrasignována byla a uschovaná, přistoupil mladý císař k starému císaři a poklek před nim na kolena, plačtivýma očima žádal dobrotivého strejčka za požehnání. Dobrotivý strejce se k němu naklonil a objal ho a pravil žehnej ti bůh a buď jen hodný, bůh tě bude opatrovat a rádo se stalo. Od císaře obrátil se k císařovně a pak k rodičům svým žádaje o požehnání, pak ke všem ostatním členům císařské rodiny podáváje jim každému ruku. Po ukončení toho obřadu rodiny císařské rozcházely se a na rohách městě tuto změnu císařského rodu ohlášeno bylo.

Hned druhý den císař Ferdinand dal všechno spakovat odpoledne císařský manželé stoupili do vagonu vojsko dělalo špalír a císař rozloučil se všemi a odjel na hrad Pražský a tam až do smrti pokojně žil.

Toho roku byla vyzvednuta robota. Komise vyjednávala s šlechtou jak se mají závazky jakýkoliv vykoupiti a všechny dávky navždy přestat. Vyjednálo se, že něco upustějí vrchnostě a jeden díl vezme nase stát a jeden díl zapraví každý kterého se to týká a bylo to rozvrženo na 20 roků, který mohl zaplatil hned dostal z kněh výmaz s gvitancí.

Ten rok nastaly volby do obecního zastupitelství a začali být představení obce.

Rok 1848 byla ouroda prostřední. Sypalo obilí pšenice a žito na ½ strycha, ječmen a oves na 1 strych a platilo pšenice 12 zl., žito 8 zl., ječmen a oves 6 zl., takže sem 15 strychů ovsa dal polehradskému Tiblovi za 15 strychů ječmena míru za míru ještě byl rád že sem mu to udělal.

V roku 1849

Toho roku dokončil se katastr a střídily se pole. A nastala nová daň do které přišli všechny emfitefský pole (*emfiteuze=dědičný nájem*) a všechny dvory které musejí vydržovat všechny břemena jako každý rolník a jsou všechny vřaděny pod kontribuci a také všechny přírážky vydržování vojska a firponů (=přípřeže pro vojsko) vykonávají.

Ten rok nastaly nové úřady okresní a okresní soudní úřady. Naše obec Předboj přidělena do Karlína. Pan okresní David chtěl naši obec přidělit k Velké Vsi, obec nechtěla, zůstala samostatnou. Za představeného Antonína Srbka byly nevole mezi občanama a záповěď pastvy na mezi.

V roce 1848 a 1849 bylo stříbra dost tak že rači brali bankocetle než stříbrný poněvadč byly těžký k nošení, tu šly vběhu saský tolary s kapličkou, prajský s orlicí 3 zl. 36 kr., císařský s orlem 5 zl.. baborský hlavou s nápisem 5 zl.

V roce 1849 nastal odvod k vojsku dle nového zákona dle stříd na 8 roků.

Rok 1849 byl ourodný, měli sme 2 stohy v nich 360 mandel, zeleniny bylo dost, sypalo žito a pšenice na ½ strycha ječmen a oves na 3 věrtele. Platilo pšenice 12 zl., žito 8 zl., ječmen 6 zl. oves 5 zl. Vikve bylo 26 strychů a hrachu 18 strychů, čočky 9 strychů.

V roku 1850

Toho roku nastalo četnictvo neb žandamerie sem docházeli z Karlína. Byli tam 4 pěší a 2 na koních ve Velký Vsi byla spojovací patrola mělnický karlínský i také někdy pražský často udávali k okresnímu úřadu že nejsou uvázaný psi, že je popel na hnoji, že je chlívech neb v maštali vyndané z lucerny světlo, že stavějí třeba chlívek bez plánů a povolení, že zedníci nemají cedule od mistra a i jiné mnohé nejvíce skrz ukazovatele na cestách. Toho roku nastalo měsíčně řízení v Karlíně pan okresní David ustanovil každých 14 dní řízení. Kdo se nedostavil musel zaplatit 50 kr. pokuty.

Toho roku bylo vyzdviženo kasovní obilí a všecko rozprodáný udělala se peněžítá kasa a zvolen k ní výbor.

Rok 1850 byl rok úrody prostřední a sypalo obilí ozim na ½ strycha jar na 3 věrtele. Platilo pšenice do půl roku 12 zl., od půl roku za 15 zl., žito též 8 zl. od 12 zl., ječmen od 7 zl. do 9 zl. oves od 6 zl. do 7 zl., šlo vše na odbyt.

V roku 1851

Toho roku bylo mnoho ohňů, stéhož přišlo od okresních úřadů přísný nařízení by každá obec měla dobře zařízený náradí k ohni totiž předně 1. čtyři obce by měly dohromady jednu velkou stříkačku. Za 2. Každá obec jednu ruční stříkačku. Za 3. Dva neb tři háky. Za 4. Jednu neb dvě voznice. Za 5. Dva neb tři obecní žebříky. Za 6. Nejméně 6 košíků obecních. Za 7. By každé číslo se vykávalo že má jednu konev, jeden žebřík a jednu lucernu. V Předbojích se vykávalo že má pan baroun v Břežanech velkou stříkačku s kterou chce posloužit i pro Předboje. V obci se zařídila 1 stříkačka, 1 voznice, 2 háky, 2 velký žebříky a 6 košíků.

Toho roku sme museli žalovat vrchnost skrze pasení ovec neb jich měli v předbojským dvoře 940 kusů a obecních ovec bylo 180 kusů. Tedy byla nouze o pastvu. Přijela krajská komise s kterou se vyjednalo že si může obec jistou stranu polí vymínit na kterou jim panským dobyttem pastva zapovídá.

Toho roku byla ouroda méně prostřední a sypalo pšenice ½ strycha žito 6 čtvrtec. Zima uškodila květu, ječmen na 7 čtvrtec neb bylo moc vikvice, oves na 3 věrtele. Platilo pšenice 20 zl., žito 16 zl. ječmen 12 zl. oves 7 zl. Všecko se vozilo na šify za Dušníky, obilí šlo všecko dobře na odbyt na zimu když přestaly šify plavat nakládalo se v Dušníkách do špejcharů, řepka se platila za 16 zl. a bylo jí 65 strychů a mák platil 1 strych rovný za 23 zl. a bylo ho 14 strychů.

V roku 1852

Přišlo nařízení od místodržitelstva všem představeným po celých Čechách že se učinit generální vizitace neb všeobecné tažení (Streifunk) dne od 30. na 31. srpna o půlnoci a pak podruhé dne 13. září tu samou hodinu. Každý představený požádá komandujícího z nejbližší posádky, ihned obdrží vojíni a sám s jedním důvěrníkem každý stavení prohlédne a co

podezřelého sem okresnímu úřadu udá. Toto nařízení at' zůstane až do vykonání v tajnosti an sice by byl trestán. Při té prohlídce našlo se mnoho tuláků bez povolení, neb se děly velké krádeže a ten rok bylo také mnoho ohňů. S touto prohlídkou se moc toulky a ohňů zamezilo.

V roku 1852 dne 5. června přišla obcím samo správa že se mohlo i na ženění dát bez ouřadu povolení jen když nebyl podroben k vojsku.

Ten rok byl špatný dřív zimy pak sucho tak že se přede žněmi každému kdo neměl starý forot se nedostalo. Mnohý se hodně zadlužil neb musel kupovat obilí a od půl roku slámu. My sme ji koupili 7 a ½ kop po 12 zl.. Ten rok sme měli od statku 92 pšenice, žita 118 mandel ječ. 136 ovsa 85. Platilo pšenice 17 zl. žito 16 zl. ječmen 12 oves 7 zl. Všecko šlo dobře na odbyt jenže nebylo mnoho na prodej. Sláma byla krátká když se zmlátila bylo trochu drobné. Sypalo ozim 2 ½ věrtel oves a ječmen 2 strychy.

V roku 1853

Dne 19. března vyhořel domek číslo 20 v Předbojích manželům Němečkovým o 12. hodině v noci. Padlo podezření na Veroniku Němečkovou, že si to sama zapálila neb před krátkým časem vzala si asekuraci na 800 zl. (=pojištění) a bylo to vše chatrný stavení poněvač nebyli důkazy tehdy nebyla trestaná, ale co bylo lepšího si odstranila.

Toho roku byl silný manévr neb cvičiště od Veltrus začali přes Máslovice na Přemyšleň u Chaber hořejních byla srážka nad Ládvi se to skončilo. Byly tady 4 regementy kavalerie, 2 regementy pěších a myslivci, 2 patrie kanonů.

V roku 1853 byla pěkná ouroda, časté vláhy jenže na žita a ječmeny bylo studeno že květy moc zastydly takže pšenice sypala ½ strycha, žito 5 čtvrtec. Ječmen ½ strycha oves 3 věrtel. Platilo pšenice 25 zl. žito 18 zl., ječmen 14, oves 8 zl.. Všecko se vozí na šíf a byla poptávka na obilí. Ten rok se dostala Anna do Lhoty, od půl roku museli sme je živit.

V roku 1854

Toho roku přišlo přísné nařízení od místodržitelstva, že každá obec povina na silnicích i na cestách snít vyhazovat na silnicích obdrží každý za 1 den od 9 hodin do 12 od 1 do 3 hodin 20 kr. Každý dal 1 chasníka a 1 soused byl s nimi ten dostal za 1 den 40 kr.

V roku 1853 od rozhodnutí císařského přišlo na představenstvo, že Židé mohou jen okresním úřadům za povolení k ženění žádat a tudy obdrželi velkou milost že nyní obdrzejí v krátkém čase a lacino povolení k ženění a tím způsobem poněvadč přišlo od císaře, že každé náboženství jest svobodné a ta uvázanost odpadá. Ouroda byla prostřední a sypalo prostředně a platila pšenice 12 zl., žito 10 zl., ječmen 8 zl., oves 5 zl., řepka 14 zl., mák 18 zl..

V roku 1855

Ten rok přišlo přísný zákaz od vyššího ministerstva záповěď pastva po mezích. Kdož by postižen byl, potrestán bude od 1 zl. až do 10 zl. neb vězením od 3 dnů do 20 dnů, každý představený to v obci prohlásit musel. V Předbojích Antonín Srbek také to oznámil. Některý ze sousedů menších to nařízení neposlechli a pravili, že jim představený té pastvy nepřeje a pásli dále. Natrefil je četník a museli zaplatit každý 1 zl. pokuty. Oni v hněvu pravili, že na ně četníka poslal, tak se představenému mstili, až jeden V. Bubeníček posekal mu v noci na fůru likrusu (=ligrusu) a prozradil se, musel zaplatit škodu i 10 zl. stříbra a za trest odseděl 3 dny arest. A zase přistižen s volami na mezi a musel zaplatit 6 dva četníků pokuty a pastva docela přestala. Zato jsouc rozhněvaný uradili se totiž všeho obecního pořádku odepřeli, nesypat slouhovi představenému nechodit obecní povinnosti nevykonávat, a to byli: Bubeníček, Palát a

Tovara. Byli žalovaní a přišla komise měla sfendovat (=zabavit) majetek pak zaplatili všechno. Zato Srbek odstoupil z představenstva a musel nastoupnout V. Hofmann a byl v obci ten nejlepší pořádek. O Martině zase byli všechny pohromadě.

V roku 1856

Toho roku bylo veliké povětrí dne 18. července tak silné, že mnoho stavení pobouralo a mnoho obilí z polí odneslo. Toho roku v létě začal se stavět karlínský kostel při základu světil kámen pan arcibiskup kardinál pražský a mnoho kněžstva a panstva a lidu množství z venkova tak že ten plac byl plný lidu. Pro ten chrám páně nový zakoupený plac od Křižovníků za 25.000 zl.. Staven byl od poumistra Ignáce Ullmana z Prahy a stavitelem panem Bělským.

Toho roku v létě začasto namoklo takže obilí bylo pěkné že sme měli 2 stohy. Sypalo prostředně platilo pšenice 10 zl., žito 8 zl., ječmen 7 zl., oves 5 zl..

V roku 1857

Ten rok byl špatný . Z jara šly často suché mrazy tak že obilí upálili, nato v létě často sucho tak tím zůstalo obilí krátké a řídké. Zeleniny bylo málo že se málo usušilo, ale brambory a řepa bylo na obstani ale dobře.

Toho roku se vzdělávaly nové matriky obecní. Musel každý si zaopatřit křticí listy a domovský listy. K sepisování matriky přijel k nám od okresního úřadu pan ceketář pan Špatný a byl tady 3 dny. Pomáhal mu psát pan Vojáček. Musela se mu dát strava a co k práci potřeboval.

V roku 1858

V Rakouském mocnářství a rodině dotkly se letos dvě rány žalostné.

1. Dcera prince Albrechta když pečetila psaní odhodila sirku a ona jí padla na šaty a šaty chytly a hned byla celá v ohni. Křičela, než se sběhli byla ohořená celá. A tak v krutých bolestech dokonala dne 16. června 1858.

2. rána rodinu císařskou se dotkla když princ Maxmilián v Mexiku dne 29. června 1858 byl zastřelen.

Toho roku byla vidět zář na půlnoci. Toho roku také bylo vidět kometu která vycházela od Mladé Boleslavi a šla k západu. Hned prorokovali nějakou změnu.

Toho roku byla ouroda prostřední neb bylo v létě víc sucho než vlašno. Bylo po strychu pšenice a žita 8 mandel a ječmena a ovsa 10 mandel. Sejpka prostřední, platilo: pšenice 11 zl., žito 9 ½ zl., ječmen 7 zl., oves 5 zl.

V roku 1859

Dne 26. dubna byla držena licitace k pronájmu stavby hřbitova kojetického za vsí k Lobkovicům a v něm umřící komory. Pronajmul to stavitel pan Novotný z Prahy s panem Vondráčkem z Holubic, dodavatelem všeho materiálu. Pan Vondráček měl 300 zl. kouce. Ten rok se započala stavba.

V roku 1859 začala válka v Itálii. Rakouská armáda pod velením generála Gyulaj vtrhla na hranice italsko-sardinský a Sardin spojen s Napoleonem francouským a Kalibardim přitáhli k hranicím, od hranic začala bitva. Padli jich mnoho obouch stran tak že rakouské vojsko nemoha odolati přesile nepřátel, museli couvat až k Solferinku tam byla největší bitva. Když

musel císař František Josef s Napoleonem a Sardinem mír vyjednávat a musel císař rakouský popustit Sardinovi celé Lombarsko a Francousku nahradit válečný dění a byl uzavřen pokoj.

Toho roku bylo mnoho bouřek, častý deště tak že byla ouroda pěkná. Mněli sme 2 hodný stohy, sypalo ozim na ½ strychu, ječmen a oves na 1 strych platilo pšenice 10 zl., žito 8 zl., ječmen 7 zl., oves 5.

V roku 1860

Dne 27. února tohoto roku byli sme na Smíchově u komise skrze rozdělování pastev společných s vrchností. Byli jsme tam Václav Hofmann jako představený a Matěj Horák radní, Jan Čacký výbor. Případly pastvy obci k Břežanům a panu barounu za Polívkovic. Vlastnost jsme obdrželi nad rybníkem dílce, od Čackých stavení celý Lada až ke kapliče, od kapličky celý průhon až k mostku pole obecní a Žižmánek. Ostatní skalka nejsou rozhodnutý, ale od vzdělání nových kněh v roku 1876 mají připadnout ke každému vedlejšímu poli. A tak jest rozhodnuto a každý své pastviny rozvoral.

V tomž roce v začátek srpna pan baroun dal zarazit předbojský rybník a všecky otékající poltruby zacpat a hráz dal zvýšit a vodu nadržel v rybníku, že topila voda na dílce pronajmutý a platilo se z nich 42 zl.50 kr. kdež ten rok měli dílce pohnojené a všecko bylo pěkné, všecko přišlo zkažený, že se musela zadat k soudu žaloba dne 29. srpna. Od soudu a od okresního úřadu komise byla vyslána v jakém způsobu se rybník vynachází. Přišli od soudu pan adjunk Nak, od okresního úřadu pan Linhart a pak 2 znalci. Uznali, že pan baroun se provinil proti zákonu rušení držečnosti polní. Za druhé že nemá u rybníka žádných patričných stavidel a poltrub. Za třetí že vodu nechal vydržet až na ten nejvyšší dílec 16 palců výšky. A tudy sme museli třikrát k Okresnímu soudu, neb si pan baroun vzal advokáta a ten dělal všeliké námitky, též bylo 8 svědků povoláno kady voda jindy otýkala jak jest mnoho z dílců hlíny odvezeno. Posledně přišel rosudek že pan baroun rize je povinen všecku škodu nahradit a zběhlé outraty. Kdež ještě jednou rekurýroval k Zemskému soudu, též od Zemského soudu přišlo ve čtrnácti dnech by se s obcí vypořádal pod uvarování nemilých následků. Tudy přišlo obci náhrady 200 zl., za které se vysázela zahrada. Pan Baroun žádal obec by mu postoupila ty obecní dílce a dal za ně dole pod zahradama luka až k cestě, kdež občané o ně se rozdělili a rozvorali platí se z nich k obci 30 zl..

Toho roku na ozim bylo pěkný po 1 strychu 10 mandel ječmen a oves po 1 strychu 8 mandel sypalo pšenice a žita 2 věrtele a 2 čtvr. ječmena, oves na 3 věrtele. Platilo pšenice 11 ½ zl., žito 9 zl., ječmen 6 ½ zl., oves 4 zl..

V roku 1861

V tomto roce nejvíce bylo suché počasí, že se zrodilo tolik myší, že jich žádný tolik nepamatoval. Obzvláštěně okolo Prahy v polích takové škody nadělaly že byla vyslána komise a slevený daně. Některé pšenice jednomu hospodáři 8 i pod 12 strychů sežhrali nejvíce u Hloupětína u Ďáblic a jiných vesnic. Byly myši všelikého způsobu, malé krátké rozčechranou srst ty podvrtaly celé pole jetele a ozim, že to bylo celé duté. Zase jiné delší skákavé, že skočila třeba na dva kroky, ty se nejvíce držely při cestách, když jsme jeli do Prahy tak nám myši běhaly pod vozem jako kuřata, obzvláštěně od Ďáblic na pískový vrcha. Kladlo se jim do děr fusfor, přišla záповeď fusfor dávat, že se korotve a ptactvo sbíraje to otrávil, tak je mněchem vykuřovali. U nás sme je vylejvali a košťatama je bili. Ve stavině se zase zlihlo tolik velkých německých myší, že sme dali myšaři několik zlatých, aby je otrávil.

Toho roku dne 14. května přišla komise přijímat nový hřbitov kojetický. Při té komisi byli přítomni: okresní inženýr, pan okresní David, pan farář František Honzik, mistr zednický,

z každé obce představený s jedním z výboru. Prozkoumali stavbu a uznalo se, že stavba jest velmi špatná. Kámen ze skal sbíraný kočící hlavy, málo vázaná ze samého písku, málo a špatné vápno na moc místech rozpukané a trhlé zdě. Umrčí komora na spadnutí, tak že musela některé kusy přestavět a pan Vondráček již byl umrlý a byli tu po něm syn a dcera a měli tu opravu nahradit neb stála oprava 550 zl. a oni měli kouce 300 zl., tehdy měli ještě nahradit 250 zl.. Poněvadč prosili, že nemají žádné jmění tak se jim to odpustilo a kolatura (=farní obvod) doplatila.

Toho roku byla ouroda prostřední. Bylo po 1 strychu 11 mandel ozimu i jaře. Sejпка byla též prostřední. Kde myši prožraly tam bylo po 1 strychu 1 mandel, tak jak bylo moc proryto a přec neplatilo jen jak loňský rok.

V roku 1862

Toho roku v zimě bylo mnoho sněhu tak že na jaře přišla velká voda jak na řece též i na Labi, že okolo vod velké škody způsobily. Ten rok přede žněmi okolo Mělníka přišlo silné potlučení tak že okolní okresy sbírku nařídily. V mělnický okres čítá škody 100000 zl..

Dne 5. března 1862 vydán byl nový obecní zákon.

Článek 1: Každá nemovitost, stavení, pole, zahrady neb jiné k některé obci přináležeti musí.

Článek 2: Každý státní občan má k některé obci přináležeti.

Článek 3: K žádosti udělení práva domovského cizinci rozhoduje obec. K přebývání v obci přát si může, když se vykáže svým chováním.

Článek 4: Působnost obce jest dvojí – a) samostatná, b) přenešená

Článek 5: Samostatná působnost obce jest, když se sama sebou řídí, pak zákony politické i úřední zachová a pořádek v obci vede.

Článek 6: Přenešenou působnost obci jest to povinnosti společných veřejných zákonů a správy vykonávat.

Článek 7: Které obce by nebyly samostatně se řídit, mohou s jinými obcemi spojené býti dle zákona ze 17. března 1849 vydaného řídit.

Článek 8: Obec jest v záležitostech svých zastoupena obecním výborem a obecním představenstvem. Obce volí své představené.

Článek 9: Obec rozhodne který mají právo volící a které nemají.

Článek 10: Nevyhnutelné jest že musí mít představený 24 roků a požívat občanských práv volebních.

Článek 11: Zemský zákon opravňuje k volbě patřící dle daně.

Článek 12: Obecní výbor má střežiti záležitosti obecní.

Článek 13: Obecní představený jest ve svém úřadování obci a úřadu odpovědný za správné řízení.

Článek 14: Představený obecní má vždy, když nějaké řízení, svolat výbor vždy rozhoduje většina.

Článek 15: Představený, když nějaké výlohy povstanou může s výborem usnešené přírážky rozepsat. Jestli vyšší přírážka potřeba musí se k vyššímu stvrzení zadat.

Článek 16: Obecní zastupitelstvo může nejvyšším politickým úřadem zemským býti rozpuštěno, po rozpuštění nejdéle do šesti neděl nová volba se vypíše.

Článek 17: Mezi obcí a zemským sněmem může se zákonem zřídit okresní neb krajský zastupitelstva.

Článek 18: Kdyby obec v něčem se krácena viděla může se odvolati k vyšším státním úřadům.

Článek 19: Okresní krajský zastupitelstvo má záležet zvolených a) velkostatkářů b) největší daň platící průmyslníků a obchodníků c) ostatních příslušníků měst a městec d) z venkovských obcí.

Článek 20: Okresní neb krajský zastupitelstvo volí ze svého středu představeného a ten musí mít čís. stvrzený.

Článek 21: Města mají mít svého představeného od čís. kral stvrzeného.

Článek 22: Sněm zemský má mít čís. povolení.

Rok 1862 byl úrodný pšenice po 1 st. 15 mandel, žita po 1 st. 12 mandel, ječmena po 1 st. 13 mandel, ovesa po 1 strychu 10 mandel. Bylo 2 stohy, sypalo ozim ½ strychu jar 1 strych.

V roku 1863

Dne 20. ledna bylo veliké blýskání a řmnění 7 hodin večer kroupy se jen sypaly že nebylo možná jít, hrom uhořel do zvonice vodolského kostela a od toho chytila celá kostelní střecha a do 11 hodin v noci bylo na kostele všecko schořeno. Poněvadč kostel klenutý tak se oheň do kostela nedostal, pak to klenutí se hned celé cimentem potřít muselo aby klenutí nerozmoklo. Až teprve druhý rok se střecha a zvonice stavěly.

Toho roku bylo u Předboj silné potlučení na den svatého Antonína v noci okolo 1 hodiny vyšel mrak přes Malý Bašť, od hranic březanských tlouct a táhlo se to po velkoveských, byškovických, z druhé strany od rybníka po baštěckých hranicích, pak to vzalo všecky pole u Předboj a nejvíce od Předboj ke Zlonínu takže některý sekali žita na seno a bylo teprve ½ zrna, neměli sme žádné asekurace (=pojištění). Sekáčům se platilo od sekání od strychu 1 zl. a přišlo od sekání 82 zl.. A sypalo obilí pšenice a žito 3 čtvrtce, ječmen též 3 čtvrtce, oves 1 věrtel. Platilo obilí pšenice 7 zl., žito 6 zl., ječmen 5 zl., oves 3 zl.. Ten rok sem dosadil 1200 zl.

V roku 1864

Toho roku byly v zimě samé suché mrazy, na jaře trvalo pořád sucho a měli sme rozházený hnůj k řípě a nemoh se zaorat. Dne 5. dubna sme zaorali hnůj a dne 9. dubna sme sázeli řípu a byla v zemi a nevycházela celých 9 neděl v Hornátkách a byla prostřední. Byly jí po 8 stryších 970 centů. Zasili sme mák dne 23. března a byl v zemi a nevycházela celých 11 neděl. V červnu přišla vláha všecko pěkně sešlo a mák byl pěkný, u rybníka na našem pod 2 ½ strycha bylo ho 14 strychů, prodán 1 strych za 18 zl.

Toho roku časté sucho a chladno bylo obilí krátké a řídké tak že se moc slámy nedostalo. Musela se za Labem kupovat neb u pražské vody měli tak špatnou ourodu. Platil se 1 cent slámy 1 zl. 90 kr. Ale sejkpa byla ten rok pěkná, sypal ozim na 3 věrtele a jař 1 strych a 1 věrtel. Platilo pšenice 8 zl., žito 7 zl., ječmen 5 ½ zl. oves 3 zl.

Ten rok 1864 za představeného Mat. Horáka byl postavený kříž u zvonice dole ze štuků nahore lity kříž, okolo brlinka (*plůtek z prken*).

V roku 1865

V tom roce bylo mnoho sněhu a tuhá zima, že zamrzlo hned o Martině. Vydržela zima až do 6. dubna o masopustě. 6 neděl sme jezdili po saních, též sme byli peřinami na saních s Rozárkou Zlončickou před veselkou Marjánky v Blevicích. Dne 28. února sníh se roztál a

led odešel a hned zase silně mrzlo že zase se chodilo přes led a sněhu také napadlo hodně. A začátek března sníh se roztál a led zase odešel. Dne 15. března zase začalo mrznout a padat sníh potřetí dne 29. března taková chumelenice, že žádný nemoh ze stavení a s větrem, že všechny cesty zavátý byly a musely z každého čísla 1 jít vyhazovat sníh. Dne 1. dubna zase se tak sníh s větrem chumelil, že všechny cesty zase zavátý byly, zase museli všickni jít vyhazovat cesty. Tak že sme museli vyhazovat sníh hned ze dvora neb sme nemohli ze stavení, z loubí i ze špejchara navátý sníh. Dne 5. dubna silný mrazy, 8 dubna to pouštělo a byla velká voda.

Dne 26. dubna v 9 hodin večer hořelo v Postřižíně a začalo u Jandů a vyhořelo 11 čísel při tuze velikém povětří, že žádný k tomu nemohl přistoupit.

Dne 31. srpna byla veliká bouřka takže uhodil v Kostelci, v Křenku a v Boleslavi do kostela. V Brandejse mnoho krup napadlo.

Toho roku byla válka Prusko s dánským králem, rakouský císař šel na pomoc. Když vybojovali Šlezvink a Holšteinsko, císař rakouský chtěl potřzet Šlezvink a Prajs aby obdržel Holšteinsko, ale Prajs chtěl oboje, tak se muselo rozhodnout znova válkou která povstala v roku 1866.

V roku 1866

Toho roku byl Jan Čacký představeným. Za něj se klenula obecní studánka. V roku 1866 bylo mnoho ohňů tak že okresní úřad jich udal v Čechách 136. Nařídil přísné dohlídky a opatření hasičských náradí. V Předbojích vypukl oheň dne 2. září. Vyhořela u č. 5 Kutčerovi stodola a opět dne 14. září u č. 5 Kučerovi chlévy a domovní stavení, Horákovi č. 4 celé stavení, číslo 3 Polívkovi celé stavení, číslu 2 Čackému stodola s celou ourodou.

Toho roku stavěla se maštale a chlívy u fary v Kojeticích.

1866 – dříve čti v knize této na rok 1866:

Když jsou Prajzi odešli tu nastalo vyšetřování škod, kteréž Prajzi i naše vojsko uškodilo. Neb bylo obilí kudy vojsko táhlo pošlapáno že nebylo znát jaké obilí tam seto bylo. Lidem Prajzi brali dobytek k zabití, náradí spálili, peřiny do špitálu a kde co bylo k snědku snědli a odnesli pak ještě se jim muselo mnoho peněz sebrat tak že lid přišel do velké chudoby a bídy. U nás se toho mnoho nestalo ale 8 neděl nebyli u celé vsi žádné koně doma před žněmi sme měli na statek a na chalupu jednoho koně tak sme si museli jednat koho sme mohli dostat, tak nás koštoval jednaní furberk (=najímaní povozu) 170 zl. mimo diškrece. Když koně domů přišli byli na chcípnutí a nemocní, podsední (=kůň zapřažený na levé straně) kulhal, náručnímu (=kůň zapřažený na pravé straně) sme museli na krku hříběcí dvakrát prosekávat (hříběcí=otoky hlavy a krku). A tak mnohé pole ani neoseté aneb velmi pozdě. My sme byli u lámaný skály za tejden po sv. Martinu a všecko pozdní setí bylo špatné. Měli sme dostat za fírpony (=přípřež pro vojsko) za každý den 3 zl. tak by to dělalo 168 zl. Nedostali sme nic. Císař pán projížděl Čechy a Moravu a každému sliboval náhradu, ale vláda svolila velmi málo a tudy zůstala daň neplacená od 1. ledna 1866 až do 1. ledna 1868 pak najednou se měla zaplatit. Když se 2 díly zaplatili a třetí se žádal o posečkání do posledního máje 1868 pak se zaplatit musela.

V roku 1867

Dvakrát se muselo volit do Pražského sněmu neb chtěla vládní a německá strana mít většinu hlasů a také to docílela pod vedením maršálka zemského Aušperka a Kelecsberka a tudy se musel Český sněm rozejít a volit do Říské rady kam se Česká historická strana nedostavila a nebyla zastoupena. Ve Vídni Říská rada se usnesla a tak rozdělila Rakousko na 2 půle, Cislajtániki a Translajtániki. K Tranclajtánii patří Uhry, ku Uhrám Chorvaté, Halič, ostatní okolní krajiny. K Cislajtánii patří Rakousi Vídeň, k Vídni Morava, Čechy, Slezko, Slovancko a jiné okolní krajiny. A má být jen dvojí řeč v Uhrách neb Translajtánii maďarská, v Cyslajtánii Vídni německá a se ministerstvo prohlásilo, že chtějí Čechy a Moravu strčit ke zdi. Dne 19. března 1868 přijel do Prahy pan ministr Herbst k oslavení jeho jména. Pražský Němci mu strojili skvostné kasino, chtělo ho přivítat do kasina osvětlením a fakulema (=pochodně) a hudbou. Česká strana jim v tom zabránila, sešlo se mnoho z města lidu, když pan Herbst šel začali kočičinu mňoukat a pískat a pak se hanlivě křičelo. Když policie je rozháněla a vojsko nabíjeli před lidmi ale lid se nehejbal až je pan pulmistr snažně žádal aby se rozešli. Oni poslechli a šli na Koňský trh k sv. Václavu, tam spívali Kde domov můj a pak se rozešli. Několik jich zatkli a byli bezmála rok ve vyšetřování. Dne 20. března vydal pan ministr Brestl zákon daň z jmění proti kterému se první slánský okresní zastupitelstvo s panem předsedou hrabětem Klam Martenicem k zemckému výboru žádost o zrušení daní z jmění podali, pak za nimi mnoho jiných okresích a měst protest a žádostě zasílali, že národ jest již dost tížen břemena a daněmi tak že neustále jsou majetky v dražbách prodávány a více národ chudne.

1868

Dne 11. máje vezli kámen ze Řípu do Prahy na české divadlo, byli sme v Klíčanech. Dne 16. máje o sv. Janu byl položen a posvěcen základní kámen k stavění českého národního divadla při kterémž se všechny z celých Čech z Moravy a Slezka spěvácký spolky sešli všechny sokolové a všechny spolky a banderie (=jízdní skupiny). Z mnoha měst a vesnic i z Moravy lidu se sešlo tak mnoho z dalekých krajů, totiž z Moravanů nejvíce Slezka, z Rakous, z Polska, z Ruska a z mnohých jiných krajů, tak že nestačily místa v Praze musel se ubytovat vukolnich vesnicích. Telegramů bylo na přání zasláno do Prahy na mnoho set až i z Ameriky, Ruska, Enklicka, Itálie, z Francie, z Pruska a jiných nemenovaných zemí. Praha byla celá okrášlená a po Praze kudy se procesí vedlo ve všech ulicích byly dělaný balkouny na který lidí se vešlo od 50 až do 200 set lidu skrz dívání a šlo to všechno takovým pořádku že žádný k ourazu nepřišel ani žádné pohoršení se nestalo. Večer celá Praha byla osvětlená, všeliké podívání bylo na mnoha místech. Teprv druhý a třetí den se zase hosté rozjízďeli. Začalo procesí dne 16. máje 1869 */ okolo 9 hodin ráno z invalidovního placu přes Karlín, Poříč, po Příkopech, Novejma alejí až k Železnému mostu bylo vykázáno a byli řiditelové toho procesí jak se má který za sebou jít až na místo tam každému vykázány plac, tam se klepalo na kámen dle vykázányho pořádku. A pak se začalo stavět v roku 1870.

**/ Zde je v originálu kroniky zřejmě omylem uvedeno datum 16. máje 1869 místo správně 16. máje 1868.*

V roku 1868

Od nový roku byla zima mírná i také se často voralo, setí bylo pěkné, začali sme sít dne 16. března a dosili sme dne 28. března. Pak se vozil hnůj a voralo k řípě, začali sme sázet řípu dne 1. dubna na velkém kuse dne 6. dubna Za vrchy, pak dne 7. dubna silně celý den přšelo že se nemohlo dělat v polích. Dne 11. dubna na bílou sobotu napadlo sněhu na rovině na $\frac{3}{4}$ lokte tak že žádný nemohl na vzkříšení, na Boží hod šli jen mužský. Ject se nemohlo, poněvadč byly všeckny cesty zafoukaný. V pondělí velikonoční sme jeli do kostela dílem po polích

dílem po cestě. Outerek se projížděly cesty. Dne 15. dubna přelo celý půlden. Čtvrtek bylo hezky do večera, večer 6 hodin začalo pršet a přelo celou noc. Ve 3 hodiny začal padat sníh a padal až do poledne. Napadlo ho na ¼ lokte.

Začali sme stavět sedničku vejminkářskou dne 10. máje 1868. Koštovalo to všecko dohromady 496 zl. Dostavěli dne 26. července. Toho roku bylo mnoho chroustů tak, že mnoho stromů ožrali. Dne 4. června přišel mrak od Zdib tam byl tak silný lijavec, že ho žádný tak velký nepamatoval a kroupy. U nás tak silně se zablejsklo a zahřmělo, že každý myslel, že je to uhozeno do jeho stavení. U nás sme stáli v síni chasa, Anton a mistr z Libně. Mistrovi to uhodilo do ramena, že mněl modrý a pak červený flek, nám to ukazoval.

Ten rok o březanský pouti byli velký parna, že obilí uprahlo a ovoce mnoho spadlo, jetele uschly.

Dne 9. srpna přijeli k nám z Hořina Karel Buta, Jan Buta, Anna Eklbartová z Rousovic, Josef Buta z Mratína.

Dne 7. prosince 1868 ve 2 hodiny odpoledne přisel veliký vítr tak že mnoho stavení schodil a střechy oškubal. Také Tovarovi schodil stodolu a Slavíkovi a Šárce kus chalupy mnoho tašek scházel. Antonovi na silnici 12 višní zlámal tak že měl celý den co vozit.

1869

Dne 12. října měl Věna kopulaci (=asi svatbu) v Čelákovících.

Dne 18. října sme šli na vejminek o sv. Havel

Dne 10. prosince dělal krecht na vejtlacky, stál 22 zl.

Dne 15. prosince dělali studnu stála se vším 46 zl.

1870

Dne 1. února bylo znamení v 8 hodin večer na obloze červený a bílý sloupy a táhli se od východu k západu. Trval 2 hodiny.

Dne 7. února byl takový mráz, že v maštalích a chlívech mrzlo a trval celý tejdén.

Dne 15. února jezdilo se přes led na řekách s nákladem.

Dne 24. března stavěl se včelník a stál se vším 92 zl.

Dne 2. dubna začali dělat pavlač a 2 pokoje a stálo to dohromady 620 zl.

Dne 6. června druhý svátek svatodušní světili v Brandejse prapor, byl vprostřed rynku oltář, kdež pan děkan mněl kázání a světil prapor. Byli přítomni pražský sokolové z vůkolních měst spěvačky a řemeslnický spolkové zůkolních vesnic, banderie (= jezdecké spolky) na mnoho tisíc lidí.

V roku 1870 byly silné bouřky a hrom často uhodil a zapálil tak že počítalo toho roku na mnoho milionů škody a mnoho lidí pobil.

Roku 1870 (Jména a místopisné názvy jsou psány většinou foneticky – přepisují doslova)

Vypukla válka mezi Francouzkem a Pruskem. Napolen vypověděl Prusku válku a chystaly se obě strany k boji. Začátek srpna přestoupilo francouzský vojsko přes rýncký hranice. Prusi svedli boj s Francouzy, ustoupili k Friburku tam zase byl boj, Francouzi ustoupili k Štrasburku oblehli jej až do 20. září pak se generál Ulrich vzdal, pak dobývali Sedan festuňk kdež leželi až 27. září, kdež byl komendant Mac Mahon též také tam byl Napoleon. Oba se velikou strátou vzdali v Paříži byla prohlášena dne 4. září za republika a jest zvolen za předsedu Ministr Fafre a za podpředsedu ministr Thiers za paříšskýho komendanta generál Trochu. Pak Prajzi dobyli festuňk (=pevnost) Lavu kdež byla prachárna vyhozena a mnoho set Prajzů a Francouzů pobito. Mét byl obležen a dobýván a festuňku byl komendant Bazaine,

který se vzdáti nechtěl a velký výpady na Prajzy dělal a jim velké škody učinil a pak přitáhli Prajzi až k Paříži a začali jej dne 28. září obléhat. Kdež se počítalo v Paříži vojska mobilní gardy a zemský obrany na 200 000 mužů a bylo město rozděleno na čtyry čtvrtě k hájení. Nad tímto byli 4 vůdci generál Trochu, prajský generálové jsou generál Halknštein, generál Šteinmetz, generál Molkten, generál Verden, princ Vilim , princ Witenberský byl poraněn, vejvoda Meklburský, princ Saský, Baborský, Hesenský velkovejvoda Badenský, koruní princ Karel Pruský, princ Hoencolerucký.

Francouzký generálové: 1. Palikan, 2. Bazaine hajitel festuňku Mét, 3. Mac Mahon hajitel festuňku Sedan postřelen, 4. Ulrich hajitel Festuňku Štrasburku, 5. Winoj hajitel festuňku Lava, 6. Kambeta, který vypovídal Prusku válku, 7. Wimfen hajitel festuňku Lionu, 8. Caucher velitel Verdonu, 9. Kambrielos raněn do hlavy uprch ze zajetí, 10. Byllard též uprch ze zajetí sedancké přestrojen za sedláka.

U Mét jest řeka Mosole u Paříže řeka Sekvana v Paříži hájí 1. čtvrt jméno Sant Dinis na východ silnice do Mét hájí generál Billard, 2. čtvrt Fort de Rozei na poledne silnice do Strasburku hájí ministr Rochenfort, 3. čtvrt Fork de Jiu silnice do Vilianu na západ hájí Forthe Šimon fabrikant petrolium, 4. čtvrt Mort Valerien na půlnoc silnice do Bonevize, hájí generál Caucher. Nad všema čtvrti i nad městem Pařížem jest generál Trochu. Než Prajzi přitřhli k Paříži dne 18. září zapálili Francouzi veliký les u Paříže a dne 22. září zapálili Francouzové 1000 stohů obilí, aby Prajzi to neobdrželi. Prajzů obléhalo okolo Mét 150 000. Francouzů bylo v Mét 120 000 mužů pod velením Bazaine. Mezi Prajzi byla nemoc auplavice červená nemoc bolest v nohouch. Do posledního září onemocnělo Prajzů 60 000 mužů, do posledního září jest pobito a poraněno na obouch stranách přes 300 000 mužů.

Když byla Paříž obležena od 28. září 1870 Kambeta kuverner republiky v Taurusu zřizoval armády na severní Francie 1. Armáda pod velením generála Baurbakiho, 2. Armáda pod velením generála Chanciho, 3. Armáda pod velením generála Feiduhebera, pak 4 dobrovolníci i ze všech zemí z Čech, z Itálie, z Švejcarska, z Ameriky, z Aširska a z pohraničních krajů pod velením generála Kalibardyho, částý srážky že z obouch stran jich mnoho padlo a mnoho raněných udělal tři výpady z Paříže a tak jich mnoho z obouch stran padlo poraněných bylo tak mnoho, že jich bylo ve všech městech plno i chtěli Prajzi odeslat do Prahy. Praha je nechtěla přijmout. Dne 10. ledna 1871 začali Prajzi Paříž bumbardýrovat . Francouzi se dobře drželi. Mét kapituloval a odevzal Bazaine dne 27. listopadu 1870. Prajzi táhli na sever a dobýval ostatní města. Dne 27. ledna 1871 ministr Fafre vyjednal s Prajzi mír na 21 dny a odevzdal tvrze pařížský.

Prajzi dobyli těchto 26 tvrzí do 27. ledna 1871. 1. Tvrz Mortier, 2. Nový Briasch, 3. Stestat, 4. Štrasburk, 5. Lichtenberb, 6. Lutcenstein, 7. Faliburk, 8. Martal, 9. Toul, 10. Verdun, 11. Vitri, 12. Méty, 13. Tionvile, 14. Lopri, 15. Montmedy, 16. Sedan, 17. Mezleres, 18. Recroy.

Pokračování na str. 19

Pamětní věci

Dne 24. října 1870 byla záře na oblakách večer v 8 hodin nad Řípem a nad Melnikem a na východ a trvala do 10 hodin a mněnila se každou chvíli.

Dne 25. října opět bylo vidět zář hned od 7 hodin a pořád se větčila a měnila, pak 9 hodin se tak rozšířila od Melnika až přes půl oblak takže žádný tak velikou zář nepamatoval. Jako když jest kolik vesnic ve vohni mezi tím takové bílé a modré prouhy a trvala tak silně přes ½ hodiny pak se zmenšila a měnila bezmála do rána. Každý si předkládal jiné, jeden na vojnu, druhý na mor, třetí na změnu v časech a tak žádný určitě nevěděl.

Dne 27. října 1870 o 12. hodině začal foukat silný vítr, pak od 1 do 2 hodin byl nejsilnější vítr. Burácel tak, že vseckny lidi rosvítily a každý očekával velikým strachem brzoli mu

stavení poboří a trval až do rána. Jak se rozednilo každý sbíral snopky a dříví. Mnoho stodol a stavení pobořil a shodil a mnoho stromů sporážel. Střecha nebyla ani jedna ať byla snopková šindelová a neb dobře pokrytá tašková střecha, takže z Řečíncký a z Tovarový střechy litali tašky až na cestu takže tašek nebylo ani k dostání, platili 1 000 tašek až za 25 zl. a jedna kopa slámy až 32 zl..

Pamětní věci v roce 1870 a 71

Dne 20. prosince 1870 padal sníh celý den a celou noc tak ho napadlo na rovině na loket. Všecky cesty byly zafoukaný a nebylo znát kde je cesta a ležel od 20. prosince až do 21. února. Mezi tím připadával tak že mnoho lidí zabloudilo a tak zmrzlo. Naše byli dne 20. prosince 1870 pro výtlačky na stacionu se šesti fůry. 1 fůru nechali na stacioně, 1 zvrhli u silnice a 3 nechali u velkého kusu přes noc. Druhý den byla s tím práce celý den. Mnoho dní se nemohlo ze vsi pro moc sněhu dne 13. a 14. února byly takový mrazy na 23 gradů takže mnoho bramborů ve sklepách zmrzlo a mnoho řípy v krechtách a mnoho ptactva a lidí na cestách. Studně obecní bylo na coul ledu. Nám pumpa zamrzla nemohli pumpovat až teprv dne 22. února. Dne 21. začal teplý vítr foukat a tát tak dne 23. února šel pražský led a dne 25. února šel labský a neučinil velké škody byl na 1 loket silný a z takového množství sněhu nebyly v poli žádné louže ani nikde nestrhal pole. V Horňátkách v trativodě bylo jen as 5 sudů vody. Dne 26. února byl tak krásný den, že včely lítaly jako když se chtějí rojit a tak trval pěkný čas až přes půl března a pak nastaly přehánky dešťový a velmi studený až do půli máje, takže včely nemohly na pastvu a mnoho jich přišlo pryč. V mokrých krajinách teprve v půli máji obilí a řepky se velmi stratily. Pak ale přišla vláha a teplo, že obilí spravilo a byla prostřední ouroda.

V roce 1871

Vyšel nový zákon od ministerstva války, že se má odvádět mimo linie neb řadovýho vojska také k zemské obraně neb k Landvehr (=zeměbrana) k linii na 12 roků a zřídí se silnější armáda.

V roce 1871

Vesnický školy přišli pod dohlídku císařských školních rad a dozorců a muselo se odvádět na dani 10 procent na školy k bernímu úřadu mimo školního platu z dětí. Některý okresy to nechtěly platit tak bylo vyslaný vojsko na ekzekuci. Také i do Předboj přišlo 33 vojáků dne 5. února 1871 na ekzekuci. Musela se jim dát strava za 3 dny plat ekzekuční a oni odešli a platit se musí.

V roce 1872

Dne 10. ledna 1872 přijela komis na Vodolku a vyměřovali silnici od Vodolky k Velké Vsi, k Předbojům až ke Zlonínu na melnickou silnici. Za kusy pole byli hned na Vodolce vyplacený. Pan baroun dal je darmo, obecní pozemek daly obce darmo, od Vodolky až na předbojský hranice spachtoval pan Seltšovský. Od Velkoveských hranic až na melnickou silnici spachtovali předbojský susedé. Za 2 roky má být hotová.

V roce 1872 od 19. do 20. máje tj. z Božího hodu svatodušního na druhý svátek přišla veliká bouřka, liják a kroupy tak že moc polí strhalo a moc potlouklo. Nejvíce to chytilo Podochota, Máslovice, Zlončice, Postřižín, Dolínek, Vodolku, Velká Ves a více vesnic na polovic.

V roku 1872

Dne 26. máje to jest o Svatou trojici přišly dva mraky proti sobě. Jeden od západní strany a druhý od pólnoci a srazilily se k sobě a začaly od Plzně, pak protrhly a rozdělily se na moc stran a velikou vodu spůsobily tak že mnoho lidí se potopilo a dobytka všeho druhu přišlo k utopení a náradí hospodářské, všeliký domácí nábytek pryč odploulo. Mlejnů, fabrik a statků, domků nesčítelný počet pobořilo a dříví z nich pryč odneslo. Polí strhalo jiné zase zaplavilo takže některé více vzdělávat se nemohou.

Když voda trochu odpadla začali se lidi utopený nacházet. Za pražským kameným mostem bylo náradí a dříví nastaveno na 10 sáhů výšky a mezitím lidé utopený. Osum neděl mnělo mnoho lidstva co dělat než to dříví vytahali, okolo vod mnoho potřebných věcí nachytali.

Nejvíce to škodu dělalo: od Berouna do Prahy, od Rakovníka v Plzni, v Žatci a v Náchodě a více nejmenovaných měst a vesnic na sta. A hned se v celý zemi i v jiných zemích sbírky činily, takže bezmála všechny škody se nahradily.

V roku 1872 dne 10. června byla veliká slavnost v Berlíně v Preiský den vítězství byli ten den na rynku vystavený všechny kanony, kolometry, prachovný vozy a všeliké jiné válečné nástroje. Byli přítomni všechny králové, kurfiřti a generálové který se s preiským králem Vilimem v té francouzské války přítomný byli. Mimo těch byli tam ruský císař, rakouský italský, takže při císařský tabuli v Berlíně bylo na 500 osob.

V roku 1872 dne 10. září přijeli sem a přimaširovalo 2 regementy pěších a 2 regementy kavalerie myslivci hrobaři kanonýři s manebrem. Pěší leželi pod kapličkou v lokru, na Čackým, Tovarovým a Škrábkovým poli, přes cestu vpravo na Tovarovým, Škrábkovým a v starý zahradě. Kavalerie a kanony byly okolo rybníka. Večer hrála jedna banda pod kapličkou a druhá u starý hospody. Slámu k ležení platili za 1 otep 10 kr. ráno si vzal kdo chtěl. Ráno kavalerie maširovala přes Bezděz k Neratovicum, pěší k Tůmovce a k Lobkovicům na most ze šifpruků. U Chrástu měli setkání a tam byli přes noc. Pak spátky zase přes šifpruk přes Kojetické skala okolo našich zahrad k Bašti ku Praze.

V roku 1872 dne 27. listopadu od 6 hodin až do 8 večer čistily se hvězdičky tak silně že to jak živ žádný neviděl, že všechny lidi se na to dívali na všech stranách po obloze tak že jich mohlo za minutu na 20 spadnout.

V roku 1872 byly hojný žně tak že pod kapličkou na Čackým poli bylo 8 stohů, našich bylo 5 stohů, 1 ze pšenice, 1 ječmena, 1 ovsa, 1 z hrachu, 1 z vikve. Mlátili parním strojem z Kojetic a platili za 1 hodinu 2 zl. strojníkům, 3 dávali stravu pak 10 zl. diet uhlí olej a stravu ten kdo mlátil.

Naši mlátili	3 ½ dne	36 hodin	72 zl.
Čacká	2 ½ dne	27 hodin	54 zl.
Hipš	1 ½ dne	16 hodin	32 zl.
Tovara	1 den	11 hodin	22 zl.
Společný	2 dny	<u>22 hodin</u>	<u>44 zl.</u>
		112 hodin	224 zl.

V roku 1872 v říjnu začaly se rozmáhat neštovice tak že mnoho lidí zemřelo a mnoho se vystonalo ale každý nějaké známky na těle obdržel. Zde zemřel Jan Čacký dne 10. října, Bubeníček v adventu.

V roku 1873

Dne 26. června k večeru letěla ohnivá koule od polední strany k půlnoci zrovna přes náš dvůr a viděli to na všech stranách u Slaného, u Benátek a každý pravil, že to letělo přes jejich ves. Mněl to být elekrytský kámen vážil as 3 centy přišel do muzeum a jest prej tam již druhý. Já sem ho viděl letěl přes dvůr ze začátku sem myslel že se hvězda čisti když to přiletělo na půl dvoru tak to vyhlíželo (*viz obrázek v originále*). Okolo zamodralý oheň prostřed celé ohnivé ponechalo to po sobě bílou šmouhu trvala as 8 minut pak se stratila.

V roku 1873 byla ve Vídni světová výstava. Trvala od 1. máje až do konce října a byli tam stroje a všeliké výrubky z všech zemí.

V roku 1873 byla prostřední ouroda a stouplo obilí do ceny

Pšenice od 9 zl. až na 12 zl. 50 kr.

Žito od 6 ½ zl. až na 10 zl.

Ječmen od 5 ½ zl. až na 8 zl.

Oves od 4 zl. až na 7 zl.

Hrách od 8 zl. až na 10 zl.

Čočka od 9 zl. až na 12 zl..

V roku 1873 byla slavnost neb jubileum založení prvního biskupství v Praze a jest to 900 roků a trvalo jubileum neb Milostivé Léto od 1. září až do 5. října celých 5 neděl. Na svatého Václava bylo nejhlavnější procesí z karlínského kostela až na Hrad Pražský a byli ze všech končin české zemně, z Moravy, ze Slezska spolky asi 900 kněží a byli tady cizí 3 biskupové. Byl též při slavnosti na zámku v kostele p. Palacký a Rieger.

V roku 1873 konaly se volby do Říšské rady a do Zemskýho sněmu dne 13. října.

V roku 1874 byla měká zima tak že se celou zimu voralo a sněhu byl jen poprašek bez mrazu. Byly častý přeršky a přitom často teplý jasný dni tak že včely často v zimním čase litaly jako v létě a mnoho strávily tak že o přehlížení žádný med se nemohl vzít a z toho tepla se včely zapotily a matka přišla pryč a mnoho rojů zhynulo. Nám 5 oulů ve Vtelně, jednomu 28 a druhému 16 oulů zemřelo.

V dubnu bylo silný teplo tak že lidé pracovali bez kabátu. V dubnu též byla často silná bouřka a na několika místech uhořel. Z toho následovaly v máji časté zimy i mrazíky taky i máji často padal sníh. Dne 2. máje padal celý den sníh takže ho napadlo na ½ lokte .

Dne 14. máje na vstoupení páně byl šedivý mráz a dne 16. máje na sv. Jana byl mrazivý déšť se sněhem, tak že okurky zmrzly a obilí zastydlo ze stromů všechen květ zmrznul neb stromy všecky tuze pěkně kvetly a mráz to spálil že nebylo ovoce žádné. Takovou zimu a tolik sněhu v máji žádný nepamatoval. V okurkovém kraji dvakrát zmrzly okurky tak se potřetí sázet musely a byl 1 žejdlík okurkových jader až za 7 zl.. V červnu nastalo teplo a začalo se všecko obilí lepšit tak pšenice se musely požinovat , všecko vypadalo až milo pěkně. V půli červnu nastaly parna tak zem za krátko vyschla a začalo se všecko obilí tratit. Nastaly z parna silné bouřky a kroupy. Na moc místech potlouklo a na moc místech blesk stavení zapálil a mnoho lidí pobil. Od půli červnu až do konce července neustále parna. Když malý déšť přišel tak za půl den to bylo suché tak že obilí ječmen a jarní pšenice se na moc místech ani nevymetaly. Okolo pražský vody ječmen a pšenice moc posekali na seno a hrachy neměly žádné lusky tak že se skrmil a nemlátit, vikev též. Začaly se sekat žita 4. července. Z toho velkého sucha zapadly všecky prameny od Břežan do rybníka netekla žádná voda a strouhy byly suchem rozpukaný. V rybníku bylo málo vody, v louži před Vorlíčkem bylo jen na ½ lokte vody a ještě všechna zelená, zkažená. Od Předboj ke Kojeticům netekla žádná voda strouhy všecky

vyschly. V Kojeticích nouze o vodu oba rybníčky suché. Vozila se voda z Labe. V Hornátkách, v Korycanech, v Břežanech a moc vesnicích nouze o vodu takže žádné pamětníka nejni který by v tak oupaditých vesnicích byla nouze o vodu a ten rok byl na všecko smutný i o peníze zle obzvláště.

V roku 1875

Toho roku nebyla tuze tuhá zima časté malé mrazy, sníh často napad ale dlouho netrval, proto nebyla velká voda i v zimně se zčásti vorat mohlo. Dne 21. ledna v 6 hodin večer se silně blejskalo a silný vítr, tak že hned lidé hádali, že ještě přijde tuhá zima a také v pár dnech přišly silné mrazy, že řeky zamrzli. Dne 10. února jezdilo se na saních celých 14 dní. Dne 8. března začalo pršet a led odešel zticha. Dne 23. máje byla silná bouřka, uhodil ve Velký Vsi do Cibulkovy stodoly a zapálil. Toho roku podezřhali červi pšenici že byla rozklesaná jako když přes ní přežene houf ovcí a málo sypalo. Dne 19. července byla bouřka a uhodil v Kozlích u Mafků omráčil plátenici. Dne 20. července zase uhodil v Mlíkojedech zabil holku. Na Melnice bylo stržený mračna (= *průtrž mračen*) velký lijavec.

Toho roku pšenice špatné, žita řídké, ječmen pěkný, oves též pěkný.

Dne 29. června císař Ferdinand Dobrotivý zemřel v 3 hodiny odpoledne a dne 4. července odvezen do Vídně a dne 7. července dán do krydby (*má být zřejmě „krypty“*).

Dne 4. srpna byl Venouš u soudu s mladým Tovarou skrze stodolu.

Toho roku stavěla se silnice od velkoveský hranice až na mělnickou silnici. 6 sousedů je podnikately Hofmann početvedoucí a spolu pokladník. Všecky oučty se zdařily a pořádně sdělala a také odvedla.

V roku 1875 dne 17. listopadu přišla komise skrze vzdělání nových kněh. Byli tady pan adjunkt od Zemskýho výboru a pan tajemník od Okresního výboru s panem oficiálem a byli tady celých 6 dní a muselo se jim dát strava a potřebné věci k jejich práci.

Toho roku Barbora stavěl domek číslo 41. Za plac dal 100 zl. a zavázal se tu zeď od Maxovýho domku až k Čackýmu stavení držet v pořádku .

Toho roku porážely se obecní topole u obecní studánky a byly v dražbě prodány.

Dne 10. prosince byl takový mráz, že i v kurníku několik slepic zmrzlo i ve sklepích brambory namrzly i řípa v krechtách a také mnoho lidí se oznobilo a zmrzlo.

V roku 1875 hrušky a jabka nebyly ale švestek jak drnů hojně tak že dne 13. září začali sme vařit povidla. Uvařilo se jich 10 věder.

Dne 20. září začali Anton s Čackýma.

Dne 29. září vařili Fialovic.

Dne 25. září vařili Průchovic.

Dne 24. září sušili sme v Čacký sušárně. Usušili jich 8 měř.

V roku 1876

Dne 7. a 8. ledna byly silný mrazy že řeky zamrzli a trvaly až do 16. února. Dne 12. února byl nejsilnější, že náš vorač se oznobil, že mu chtěli v nemocnici palec řezat on utek a zhojil si ho sám. Jezdilo se přes led. Dne 16. února přšelo a sníh se roztál tak že byly u polích louže vody. V strouze topila voda až za studánku a led šel velkou vodou. Dne 3. máje padly mrazy okurky zmrzly. Dne 12. máje zase mrazy okurky zmrzly podruhé. Často vítr mrazivý tak že všecko žloutlo. Dne 20. máje byl tak silný mráz, že ve stírce u pumpy byl led na prst tlustý, zmrzly okurky potřetí a všechna zelenina. Stromy všecky začaly kvéct, všecko zmrzlo i víno tak že ten den se počítalo veliký milouny (*asi miliony*) škody.

Dne 8. června sekali naši žito zmrzlý na seno za rybníkem od Čackýho pod 4 strychy to nejpěknější a nejvíce zmrzlý. Kdo nesekal lepší udělal neb se zmladily neb přišla vláha. Naši tam nasázeli řípu a brambory, bylo to prostřední neb přišlo sucho.

Dne 23. října byl mráz, že zmrzly rajský jablíčka i některá zelenina a brambory navrch ležící.

Dne 4. a 5. listopadu silný mráz a sněhu napadlo, že zůstalo pod ním mnoho řípy a bramborů nevyvorané a trvalo to až do 16. listopadu pak zase se všecko dobylo a nebylo to zmrzlý.

Toho roku ouroda na obilí byla méně než prostřední. Časté sucho, nepršelo od 27. máje až do 11. června, přitom parno. Pšenice a červená jarka po 1 strychu 6 mandel, zimní byla 10 mandel, žito krátké a řídké 7 a 8 mandel, na jařinu přišel déšť dala 10 mandel. Sypalo pšenice ½ strycha, žito 1 vět.. Ječmen 1 strych, oves též. Platilo pšenice za 9 zl., žito 7 zl., ječmen 6 zl., oves 4 ½ zl., čočka 13 zl., brambory béčka 1 zl. 35 kr.. Bramborů a vikve a čočky bylo hojně, řípy bylo méně než prostředně a řepka na slámu velmi pěkná. Dva díly zmrzla.

Dne 18. ledna ukradli na pavlači 3 peřiny.

Dne 26. května zemřel František Palacký a dne 31. května měl slavný pohřeb do Lobkovic málokdo viděl takou.

Dne 6. června začali zedníci kopat krunty pro kůlnu a kvelb.

Dne 10. června vozili křidlici (=střešní tašky) ze staré neratovské a byli pro ni všechny sousedský potahy a bylo ji 11 for. Koštovali i s dodáním do Neratovic 360 zl..

Dne 16. června vozili dříví a prkna všechny sousedi poslali potahy bylo jich 10 for. Koštovalo dříví a prkna 450 zl..

Dne 22. června vozili cihly z Líbeznic 12 tisíc a písek polovic z Byškovic ostatní náš. Něco málo vápna z Prahy ostatně od Velké Vsi jeli.

Dne 30. června pro plech a hřebíky jeli do Prahy stálo to všecko 86 zl..

Začali zedníci a přidavači dělat dne 6. června 1876 a dělali až do 10. srpna a dělali zedníci 188 dní po 80 krejcarech činí 150 zl. 40 kr.. Přidavači za 118 dní po 60 krejcarech činí 69 zl. 80 kr.. Tesaři dělali od 18. června až do 20. srpna, dělali 95 dní po 1 zl. celkem 95 zl..

Přikrejvačové křidlice přišli dne 25. června a odešli dne 16. července a mněli dní 83. A měli pořádnou stravu a tři léta stojí zadarmo oprava. Začal dělat příkrývač tašky z Máslovic dne 4. srpna a dělal 5 dní na opravách štítu.

Mistr zednický pan Fišmistr z Hostic přišel vždy třetí den měl plat ekstra.

Mistr tesařský Pokora z Vodolky dělal zároveň tovaryšemi přes čas.

Dne 11. srpna začali dělat u Gutů čeledník dveře do komory a forhaus (=asi předsín).

Dne 18. srpna dělali nad ovčínem kurník.

Dne 8. listopadu začali předělávat chlív pustila se řezárna do chliva a ze špejcharu se udělala maštal a řezárna. Dne 26. listopadu spravil pumpu.

Dne 24. srpna mlátili strojem z Kojetic 3 dni, Řečinský 1 den, Čacká 2 dni.

Dne 11. června o sv. Trojici odpoledne parno velké bouřka a silný lijavec, u Břežan stržený mračna (=asi průtrž mračen). Voda se přivalila až šla voda přes hráz na strouze tolik vody že přikryla na školce všechnu zeleninu a topila až k oulům.

Dne 4. září 1876 Rozárka Zlončických si zlámala ruku přitlačením vozu .

Dne 11. září vyhořely obouch Šíchů na Zlončicích stodoly i stroj mlátící.

Dne 16. října měla Aninka Zlončických veselku s Josefem Beranem z Kralup, dostala doma statek.

Začala válka Turecka s povstalci z Bosnami a Hercokovskými křesťany v půli říjnu 1875 a drželi se až do začátku července 1876. Tu viděli Srbové a Černohorci jak Turci pášou veliké ukrutnosti na křesťanech v Bosně a Hercokovině celý národ jak Srbský také i Černohorský, zadali žádost. Srbové k svému knížeti Millanovi a Černohorský k svému knížeti Mikuláši.

Pane hospodáři patř jak trpí křesťané Slovinský Bosně a Hercokovině a jaké ukrutnosti se tam pášou my již na to hledět nemůžem. Hospodáři svolaj nás do boje my chceme ubohým přispět ku pomoci jak jměním tak i životem, jen jak ty pane a kníže náš nám rozkážeš jsme volný ano již tvůj rozkaz očekáváme. Knížata nemoha odepřítí žádost národa, žádost za malou lhůtu poradili se jinými mocnosti a také sami nahlíželi že je toho nutná potřeba ujmout se ubohých křesťanů a bratrů vedlejších. Oba knížata si řekla a stejně do boje vytáhli proti Turkovi. Začala válka začátek července 1876. Srbskou armádu řídil kníže Milan s generálem

Černajem a černohorskou armádu řídil kníže Mikoláš s generálem Pavlovičem. Tureckou armádu řídil generál Tuchtar Paša a Osman Paša.

Začátek války Turecké byl sultánem neb Pašachem Abdul Aziz, který měl 4 ženy, vlastní a svých dam měl 1200. Psů měl 500, koní 1000 a to stálo mnoho miliounů. Měl syny Abdula Hamida a Abdula Afinda. Otec Abdul Aziz měl být v červenci v roce 1876 zavražděn. Po něm nastoupil syn jeho Abdul Hamid, který měl být v měsíci září otráven a ještě churavý a jest bez smyslů musel odstoupit, na místě jeho volen od bratra Azizova starší syn Murad 5. A tak se válka protáhla až do půli listopadu 1876 a za ten čas mnoho tisíc lidu padlo v boji z obou stran a mimo toho přišlo lidu i dětí mnoho zavraždění od ukrutných bezbožníků a Čerkesů Tureckých, že na to ruský císař Alexandr hledět nemohl a zjednal mezi obojema strany příměří až do 1. března 1877. Mezi tím zadal k mocnostem o vyjednávání 11 podmínek ruský císař zkrze ulevení týraných křesťanů v Bosně a Hercokovině a odeslali od 6 mocností ke kongresu do Círihradu každý svého zástupce , totiž 1. Ruský Ignatěva, 2. Englicko Salisburka, 3. Německo Dellünberka, 4. Francousko Dečasisiho, 5. Rakousko, 6. Itálie .

- **Daší strana v kronice je nadepsána „rok 1890“ a je psána latinkou**
- **Následující strana je dokončením textu ze strany 13, ke je popisována francouzko-pruská válka v r. 1870 a kde je uvedena první část tvrzí, které dobyli Prajzi v lednu 1871:**

19. Peroune, 20. Ham, 21. *nečitelné* 22. Lavu, 23. Seissons, 24. *nečitelné*, 25. Tvrze Pařížské, 26. Belfort

Když se udělal mír mezi Pruskem a Francouzkem tak Francousko musí dáti Prusku válečný náhrady pět tisíc milionů franků odstoupení Elsaska a Porinska tedy Prajzi odstoupili od Porýní ale zůstali ostatních Festunkách tak dlouho až do zaplacení náhrady válečné.

Když se udělal mír s Pruskem tak začali mezi sebou boj v Pařížu se udělal spolek pod jménem Komuna Pařížká, druhá strana se udělala Republikánská ve Versajlu u Paříže a bojovali proti sobě až se jich mnoho pobilo. Jen z pařížské strany jich padlo do 1. máje 47000 mimo raněných. A Kumony přemoženy byli rozprchli se do všech zemích a které zajaté byli do žalářů uvrženy a pak gilotinou stínány byli, neb mnoho nejpěknějších domů a paláců, kostelů a klášterů vypálili a rozbořili. V roce 1872 utvořilo se národní ministerstvo pod jménem republiky a předsedou zvolen ministr Thiers, který se tak vynasnažil že za 1 rok zaplatil dvě třetiny válečné náhrady a vojsko pruské opustit všecky města až jen na dva festunky do zaplacení ostatní válečné náhrady a tak jásalo celé Francousko že pozbyli německé vojsko a začalo zase skvétat hospodářství.

Profesor Samuel fr. Morse – vynálezce telegrafického stroje

Samuel fr. Morse narodil se dne 17. dubna 1791 v Charlestonu v státu Massachuest severní Americe. Otec jeho Jedidiaš Morse, byl kazatelem při sboru gongreckaktonalistů, syn jeho se učil malířství až také obdržel zlatou medalií, až pak také skoumal elegritcké tření zdali by se nedalo zvěstovat řeč do vzdálenosti. Dělal proby po drátu až se mu podařilo elekryptcky maknetismem s kterym se galvanický proud pohybuje. V Novém York zpracoval první telekram a žádal vládu spojených obcích za povolení dostat povolení dne 4. března 1843. A vydáno na skoušku 30000 tolarů mezi městem Wasinktonem a městem Baltimorem a skouška se povedla takže do roku 1851 bylo v Americe po všech liniích položený telekrami Morsem zavedený na 50000 mil nejen na zemi ale i pod vodou. V Evropě jest vesměs od Morsa přijatý

telegramy. Též přišli na tu myšlenku dva muži totiž Wehastone v Enklii a Steinheil v Bavorsku.

Profesor Samuel Morse dostal čestné vyznamenání, od university Walevské jmenován doktorem práv. Též sultán turecký přijal jej za uda Čiřhradského. V Paříži zástupcové deseti vlád při gongresu věnovali mu dar 400000 franků. V Novém Yorku jest mu postaven veliký pomník. Když se ho tázali jak na tu myšlenku přišel, říkal, hospodin to učinil, jemuž samému vzdávejme chválu. A skonal maje věku svého 81 roků zaopatřen svátostmi nábožně zemřel.

Doktor Josef Simpson – vynálezce chorofornu neb operace bez bolesti

- S i m p s o n -

Narodil se v roku 1811 v městě Bathkate ve Skotsku z rodičů chudých. Otec jeho byl pekařem. Dal syna na studie od starších bratrů podporován a ze špedium která byla určena pro chudé študenty dobře se cvičící. Když první operaci při jedné ženě z hor skotských činil velmi bolestně křičela, tak že doktorství zanechat a vzít doktora práv. Ale město jej propustit nechtělo. Skoumal Simpson zdaliž by se nedalo odpomoci této bolesti, až na tu myšlenku přišel užívání etehru a podařilo se to.

Pan Cenek Stefenson – vynálezce železné dráhy a jejích strojů

Veliká slavnost – spouštění prvních parních strojů na železné dráze.

Dne 27. září 1825 roce v Englicku na panství hraběte Durhamského ze štace z Darlinktonu k městu Štocktomu za hodinu 15 englických mil. Jezci na koních pádili postraně a nemohli stačit. Parní stroj byl síly 50 koní se 20 vozy na nichž naloženo bylo. Na prvním samé hudebníci pak jeden vůz úřednictvem nazvaný experence to jest skušební úřednictvo, pak na 10 vozech obecní lid, ostatní vozy naplněný uhlím a moukou pytlami. Všecky vozy ozdobený prapory skvostnými. Na dané znamení hnul se vlak velikým jásoem a pokřiku radostném všech diváků, na vozých byli všeliké nápisy velikými slovy nebezpečí jednoho ve prospěch všech.

Na pevnině evropské byla vlast naše společně s Horními Rakousy první, kteráž následovala příkladu englického vystavení koňské dráhy z Budějovic do Lince, kteráž až do nedávna se udržela, pak ustoupila parním strojům. Pak prvními parními stroji jest stavěna v roku 1837 z Vídně do Brna císaře Ferdinanda. V roku 1825 až do roku 1875 za 50 roků dospěly zezeznice že mají dýlky až 300000 kilometrů, 56700 lokomotiv, 103700 vozů osobních výloha stála do roku 1875 4000,000,000 milionů zlatých. Můžeme tedy celou zemněkouli nejširším jejím objemu sedumkrát objeti.

Žezeznice překonaly největší řeky, podryly jezera, ramena mořská, lidnatá města i nebetyčné hory. Nezabránily jim cestu ku předu, co lidský duch tu vykonal v jednom půlstoletí to neprovedlo mnoho století. Nešetřilo se ani práce ani peněz, aby se obchod zdokonalil veškeré dráhy stály okolo 25 miliard zlatých. Kdyby každý člověk od Eskymáka až k Hottentotovi od starce až ke kojenci prsův matčiných tuto výlohu železnic zapraviti měl připadalo by na každého 62/50. Nejvíce železnic má Belgie, Čechy po ní.

K O N E C